

УДК 336.71

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.2.28>

О. І. Целуйко

здобувач

Державного університету інфраструктури та технологій

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКОВОЇ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Визначено, що сучасна роль злиття/поглинання в реалізації окремих стратегій сучасного комерційного банку представлено нами такою схемою. Вона також характеризує комплекс взаємовідносин, що виникають при прагненні банку збільшити вартість акціонерного капіталу, так само як і зв'язок між основними стратегічними напрямками розвитку банків, що реалізуються за допомогою злиття / поглинання. Стратегічні аспекти є зазвичай основними для прийняття управлінських рішень про злиття і поглинання. У числі останніх були виділені п'ять ключових категорій для злиттів і поглинань: фінансові показники, сполучуваність корпоративних культур, сполучуваність продуктових рядів і структури присутності на ринку, сумісність інформаційних і управлінських систем, аспекти державного регулювання. Зазначено, що для України, яка інтегрується в міжнародне співтовариство, формування стійкої банківської системи стає пріоритетним завданням. Одним із основних механізмів забезпечення безпеки банківської системи України на сучасному етапі інтеграції у світове господарство є концентрація банківського капіталу за допомогою злиття і поглинання. Цей механізм у банківській сфері має свою специфіку, яка відрізняє їх, наприклад, від злиття і поглинань промислових підприємств. Насамперед слід зазначити, що у банківській сфері не існує вертикальних об'єднань, характерних для виробничої сфери. Це і зрозуміло, бо вертикальні злиття – це об'єднання компаній різних галузей, пов'язаних технологічним процесом виробництва готового продукту, тобто розширення компанією-покупцем своєї діяльності або на попередній виробничій стадії, до джерел сировини або на наступні – до кінцевого споживача. Найбільш часто вертикальні злиття зустрічаються в гірничодобувній, металургійній, машинобудівній промисловості. Якщо порівнювати український і західні ринки банківських злиттів і поглинань, то можна зробити висновок про те, що форми і способи об'єднань у західних країнах набагато різноманітніші. Це пов'язано багато в чому з тим, що в Україні процес активізації подібних процесів триває відносно короткий період. До того ж, незважаючи на позитивні тенденції в розвитку банківського сектора, існує ще багато перешкод на шляху до підвищення рівня капіталізації банківської системи України шляхом злиття і поглинань.

Ключові слова: механізми, державне регулювання, стратегія, управлінські рішення, міжнародне співтовариство, банківський капітал.

Постановка проблеми. Актуальність теми дослідження зумовлена сучасним проникненням банку в нову сферу діяльності за допомогою придбання вже наявного банку, пов'язане з меншим ризиком неворотних втрат порівняно зі створенням нового банку або підрозділу. У разі невдачі існує можливість продати раніше придбану структуру і, таким чином, хоча би частково компенсувати витрати. Додатковою перевагою є можливість поетапного придбання банку, коли етапу повного злиття / поглинання передують етап стра-

тегічного альянсу. У цьому разі у банку є можливість поступово освоїти нову сферу діяльності і – за несприятливого розвитку подій – виходу з неї на ранньому етапі, без істотних втрат. Така схема злиттів якраз характерна для європейських банків.

Порівняно об'єктивну оцінку результатам банківських злиттів дають котирування фондового ринку. Фахівці вважають, що, якщо ринкова капіталізація об'єднаної структури зростає порівняно з вартістю організацій, які злилися, то об'єднання характеризується позитив-

ною синергією, але метод котирування фондового ринку, що вважається найбільш простим і наочним методом, не може бути повною мірою використаний в Україні, оскільки приблизно три п'ятих вітчизняних банків за формою своєї організації є пайовими. Навіть цінні папери переважної більшості акціонерних банків ніколи і ніде не котирувалися. Тому критерії ефективності кожної конкретної угоди, пов'язаної зі злиттям, визначити важко.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню та дослідженню особливостей розвитку державного регулювання банківськими системами України присвячені роботи багатьох вітчизняних науковців, зокрема Т. Богдан, О. Барановського, Г. Бортнікова, В. Довгань, В. Коваленко, Л. Конопатської, І. Кравченко, І. Лютого, Д. Полозенко, С. Реверчука, В. Рисіна, А. Єпіфанова, Є. Майовець, К. Івченко, Л. Примостка, Л. Перехрест, К. Черкашиної та ін. Проте недостатньо вивченими залишаються питання щодо механізмів державного регулювання ринкової капіталізації банківської системи.

Мета статті полягає у дослідженні особливості механізмів державного регулювання ринкової капіталізації банківської системи.

Виклад основного матеріалу. У міжнародній банківській практиці можна знайти приклади, що підтверджують актуальність для банків всіх перерахованих вище стратегій і вигідність їх реалізації за допомогою злиття / поглинання.

Сучасна роль злиття / поглинання в реалізації окремих стратегій сучасного комерційного банку представлено нами на такою схемою. Вона також характеризує комплекс взаємовідносин, що виникають при прагненні банку збільшити вартість акціонерного капіталу, так само як і зв'язок між основними стратегічними напрямками розвитку банків, що реалізуються за допомогою злиття / поглинання. Стратегічні аспекти є зазвичай основними для прийняття управлінських рішень про злиття і поглинання.

У цьому випадку до категорії «фінансові показники» були включені дві характеристики: приріст активів і показник прибутку до оподаткування в розрахунку на одного

працівника [1, с. 7]. Для визначення першого показника встановлюється різниця між активами та визначається мета, яку можна досягти поглинаючій стороні для виконання своїх стратегічних завдань. Що стосується другого показника, то проводиться аналіз на предмет чого, чи підвищить поглинання ефективність організації.

Категорія «сполучуваність корпоративних культур» визначається чотирма показниками, один із яких – стиль керівництва [2, с. 239]. Для оцінки останнього проводиться аналіз стилю керівництва компанії, що поглинається організації (наприклад, демократичний або авторитарний) і робиться порівняння зі стилем керівництва поглинає організації.

Для України, що інтегрується в міжнародне співтовариство, формування стійкої банківської системи стає пріоритетним завданням.

Одним із основних механізмів забезпечення безпеки банківської системи України на сучасному етапі інтеграції у світове господарство є концентрація банківського капіталу за допомогою злиття і поглинання. Цей механізм у банківській сфері має свою специфіку, яка відрізняє їх, наприклад, від злиття і поглинань промислових підприємств.

Насамперед слід зазначити, що в банківській сфері не існує вертикальних об'єднань, характерних для виробничої сфери. Це і зрозуміло, бо вертикальні злиття – це об'єднання компаній різних галузей, пов'язаних технологічним процесом виробництва готового продукту, тобто розширення компанією-покупцем своєї діяльності або на попередні виробничі стадії, до джерел сировини, або на наступні – до кінцевого споживача [3]. Найбільш часто вертикальні злиття зустрічаються в гірничодобувній, металургійній, машинобудівній промисловості.

Якщо порівнювати український і західний ринки банківських злиттів і поглинань, то можна зробити висновок про те, що форми та способи об'єднань у західних країнах набагато різноманітніше. Це пов'язано багато в чому з тим, що в Україні процес активізації подібних процесів триває відносно короткий період. До того ж, незважаючи на позитивні тенденції

в розвитку банківського сектору, існує ще багато перешкод на шляху до підвищення рівня капіталізації банківської системи України шляхом злиття і поглинань.

Аналіз дозволив виявити такі фактори, що перешкоджають розвитку ринку злиттів і поглинань в українській банківській сфері.

1. Природним обмеженням масштабу придбання акцій (часток) кредитних організацій крім процедур, пов'язаних із дотриманням антимонопольного законодавства і вимог Національного банку України, є поширеність банків із пайовою і закритою акціонерною формою власності. Продаж третім особам часткою в статутному капіталі банку, діючого у формі товариства з обмеженою відповідальністю або у формі закритого акціонерного товариства, не може наявністю переважного права викупу часток (акцій) іншими учасниками [4, с. 44].

Продаж частки (акцій) у статутному капіталі таких банків допускається тільки в тому разі, якщо ніхто з учасників або саме суспільство не бажає придбати частку або акції, пропонувані до продажу.

2. Для української банківської сфери характерне домінування інсайдерської моделі контролю з явно вираженим підприємницьким фактором: велика частина українських банків управляється невеликим числом засновників (акціонерів) – творцями власного великого бізнесу, котрі володіють серйозними амбіціями. Побічно цю ідею підтверджує ту обставину, що за пропозиціями про злиття з боку одного великого банку до іншого великого банку сьогодні зазвичай ховаються фінансові проблеми, причому виключно великі фінансові проблеми банку – ініціатора злиття. На підтримку твердження про те, що добровільна відмова від самостійності та розділ владних повноважень в українській банківській сфері відбувається зазвичай у разі важкого стану банку, свідчить і той факт, що саме неплатоспроможність кредитних організацій є основною причиною відмови реєструючих органів на реорганізацію банків у формі злиття.

3. Важливим компонентом української моделі є специфічна структура власності банків, створених у формі відкритих акціонерних товариств, яка, незважаючи на

видиму значну розпорошеність, фактично блокує можливість придбання банку стороннім покупцем. Проблема придбання акцій великих українських банків, створених у формі відкритих акціонерних товариств, власність яких, на перший погляд, є сильно розпорошеною, пов'язана з тим, що значна кількість дрібних акціонерів у сукупності володіють контрольним пакетом банку, фактично є юридичними і фізичними особами, тісно пов'язаними з керівництвом банку. Так, наприклад, поширеною була структура найбільших українських банків, у якій дрібними пакетами акцій банку, що у сукупності становили контрольний пакет, володіло велика кількість його дочірніх структур, керівництво яких зазвичай було посадовими особами материнського банку [5, с. 276]. Таким чином, контроль над банком реально належить вузькому колу осіб, надаючи українському банківському бізнесу характер сімейного і зумовлюючи відсутність активного ринку банківських акцій.

4. Найбільш привабливі в українських умовах банки знаходяться під контролем держави або місцевих органів влади. Наявність тісних взаємин з органами влади стає необхідним компонентом злиття. Сказане характерно для багатьох регіональних банків, привабливих для поглинання: практично вони недоступні через близькість до них місцевих органів влади.

5. Існує категорія «кишенькових» банків, прив'язаних до конкретних підприємств або ФПГ. Перспективи їх активізації на ринку злиттів і поглинань більш ніж сумнівні через виконання цими інститутами специфічних (часто небанківських) функцій, зумовлених специфікою підприємств-засновників.

6. Чинне законодавство залишає значну кількість способів заблокувати спробу придбання банку сторонньою структурою шляхом зміни структури акціонерної власності або внесення змін до установчих документів. До числа подібних протидій злиття належать:

– консолідація розміщених акцій, внаслідок якої дві або більше акцій товариства конвертуються в одну нову акцію тієї самої категорії, дозволяючи великим акціонерам збільшити свої пакети акцій;

– надання раді директорів суспільства права приймати рішення про збільшення статутного капіталу шляхом розміщення суспільством акцій у межах кількості та категорії (типу) оголошених акцій (акцій, які суспільство має право розміщувати додатково до розміщених акцій);

– включення до установчих документів товариства різних умов і застережень типу «золотих парашутів» [6, с. 55].

7. Невиправдано ускладнена процедура злиття у банківській сфері, а також не вирішене питання подання банками звітності тільки в електронному вигляді.

8. При реалізації стратегії злиття і поглинання банки засновують складності при визначенні ринкової капіталізації. Виходячи із закордонного досвіду, ринкова вартість банків визначається на основі ринку акцій, в Україні ж щодо ліквідним ринком акцій може похвалитися тільки Ощадбанк. Оцінка інших банків проводиться всіма доступними методами – від дисконтування майбутніх грошових потоків до простого витратного методу (сума витрат па створення банку з нуля).

Перераховані вище фактори перешкоджають розвитку ринку банківських злиттів і поглинань, незважаючи на позитивне ставлення держави до процесів концентрації банківського капіталу. Беручи до уваги той факт, що нині банки активно нарощують капітал, а також те, що багато іноземних банків «прицінюються» до українських і розглядають український ринок як один із перспективних, можна зробити висновок, що активна політика держави, спрямована на усунення бар'єрів при проведенні процедур консолідації капіталу, а також розробка відповідного законодавства створять потужні стимули для активізації процесів злиття і поглинань у банківській сфері [7, с. 77].

Чинне нині антимонопольне законодавство має багато прогалин, які зачіпають і проблематику злиттів і поглинань у фінансовій сфері. У їх числі можна виділити:

1) відсутність затвердженого порядку визначення домінуючого положення фінансової організації на ринках фінансових послуг. Зокрема, не встановлена навіть гранична величина частки фінансової організації на ринку фінансових послуг

для кваліфікації домінуючого положення;

2) немає загальноприйнятого порядку розгляду клопотань про надання згоди антимонопольних органів на угоди злиттів і поглинань на ринку фінансових послуг;

3) немає встановленого порядку проведення аналізу конкурентного середовища на ринках фінансових (у т. ч. банківських) послуг, не існує і єдиної методики оцінки стану ринку, на якому діють об'єднуються фінансові організації);

4) відсутній єдиний порядок розгляду справ щодо порушення антимонопольного законодавства про діяльність на ринку фінансових послуг, не розроблена відповідна система санкцій [8, с. 90].

З огляду на важливість проблеми банківське співтовариство має право очікувати від Центрального банку найближчим часом методичних роз'яснень і вказівок по процедурі злиття та приєднання. Згадані вище Положення – досить опрацьовані документи, однак настільки складний і багатоплановий процес двома документами охопити неможливо. За їх межами залишилося багато питань, що стосуються як самої процедури злиття / поглинання, так і періодів «до» і «після» їх проведення. Тут і форми документів, і питання з балансом, звітністю, клієнтами, і взаємодію новоутвореного комерційного банку з Центральним. На практиці на перший план виходять деталі, та й «нестандартні» випадки стають скоріше нормою, ніж винятком.

Таким чином, слід зазначити, що регулювання кредитно-банківських інструментів представляє систему заходів, за допомогою яких держава через центральний банк забезпечує стабільне і безпечне функціонування банків, запобігає дестабілізуючі процеси в банківському секторі, контролює процеси злиття і поглинань у ньому.

Ключовим в аналізі банківського сектора, тенденції на ринку злиттів і поглинань у ньому, є реалізація центрального положення кредитно-банківської системи в перетворенні української економіки, її початково домінуючий вплив на відтворювальний процес. У свою чергу, перспективи розвитку кредитно-банківської системи пов'язані із громадськими тенденціями, але визначаються, перш за все,

її функціонуванням як органічної ланки національної економіки.

Високі норми прибутковості на банківських ринках країн, що розвиваються найчастіше виявляються ефемерними. Приплив прямих іноземних інвестицій на банківські ринки цих країн припав якраз на той час, коли іноземні банки активно розширювали свою діяльність по обслуговуванню клієнтів – насамперед юридичних осіб через філії та дочірні суспільства в таких країнах, як Болгарія, Чехія, Угорщина, Казахстан і Польща. Іноді закордонні філії іноземних банків дійсно «знімають вершки», але такі приклади поодинокі [9, с. 89]. Набагато частіше ринки, на яких банки-інвестори з'явилися і мають намір закріпитися, втрачають свою привабливість із напливом нових учасників, внаслідок жорсткої конкуренції і знижуються показники прибутковості. У цих країнах прихід на ринок значної кількості іноземних інвесторів зумовило істотне зниження чистих показників банківської прибутковості. Незважаючи на те, що банки, перейшовши до нових власників, часто пропонують нові розцінки таі послуги, а також і докладають зусиль для скорочення накладних витрат з тим, щоб компенсувати зниження процентної маржі, банківські показники прибутковості падають із приходом у сектор нового іноземного капіталу.

Зниження показників прибутковості обмежує можливості банків покривати можливі кредитні збитки, які повинні бути закладені в маржі за кредитний ризик. Тим часом, кредитні ризики на деяких недавно утворилися ринках, особливо у країнах економіки перехідного періоду, можуть бути дуже високими. Якщо у ставки кредитування не буде закладена достатня премія за ризик, це може призвести до тяжких збитків в тому випадку, якщо обставини будуть несприятливими.

Масовий прихід іноземних банків стимулює зміни у банківському секторі країн, що розвиваються. Банки-інвестори привносять новий досвід управління в таких областях, як операції з активами та пасивами, гарантії розміщення кредитів, інформаційні технології, розробка нових банківських продуктів і маркетинг. Часто

це відбувається завдяки призначенню нових керівників на ключові пости, особливо у сфері проведення активно-пасивних операцій, фінансового контролю та управління кредитними ризиками. У країнах, що розвиваються Європи історія розвитку банківського ринку, заснованого на вільній конкуренції, налічує трохи більше 15 років, причому економіка і фінансовий сектор багатьох з цих країн пережили один-два жорстоких кризи в перші важкі роки [10, с. 26]. Тому передача західних банківських технологій зіграла в цих країнах найважливішу роль в створенні кредитної культури, нормативно-правової бази, необхідної для вкорінення даної культури, проте навіть у придбаних іноземцями банках зміни відбуваються не дуже швидко.

Банки-покупці також приносять капітал, необхідний банківським системам країн, що розвиваються. У багатьох випадках за придбанням іде збільшення капіталізації банку, що повністю збігається з очікуваннями урядів країн: за багатьма угодами по злиттю і поглинанню спочатку стоїть прагнення урядів цих країн шляхом продажу банків прилягти кошти і модернізувати банківський сектор [11, с. 106]. Повсюдне прагнення урядів зазначених країн перекласти відповідальність за банківського сектору на які купують банки є фактором, не завжди очевидним, але тим не менш реальним.

Підсумовуючи сказане можна, що за загальною кількістю злиттів і поглинань у банківській сфері переважають внутрішні (внутрішньо країни) угоди. Це можна пояснити тим, що економічні вигоди від національних злиттів порівняно вище (більш високий потенціал для зниження витрат), а також є можливість уникнути багатьох невизначеностей і ризиків, властивих міжнародним угодам.

На відміну від американської моделі «швидкого поглинання», європейська модель банківських злиттів може бути охарактеризована як «поступальна» та включає 2 етапи: 1) формування стратегічного альянсу, закріпленого взаємною участю у власності, як підготовчий етап до подальшого злиття і 2) повне злиття [12, с. 43]. Слід зазначити, що поступальна інтеграція

спочатку за допомогою перехресного володіння частками і до повного злиття банків є більш кращою за умов недостатньо високого ступеня «прозорості» фінансових інститутів і угод. Така інтеграція дозволяє ще на ранніх етапах оцінити ступінь сумісності банків-партнерів, переваги та недоліки їх об'єднання, а тим самим знизити ризики непередбачених втрат.

Другим важливим відмінністю європейської моделі є менша (в порівнянні з американською) можливість економії витрат за рахунок ліквідації підрозділів і скорочення робочих місць.

Скороченню персоналу в Європі перешкоджають по-перше, жорсткість трудового законодавства, що встановлює високий рівень соціальних і компенсаційних виплат і накладає на роботодавця зобов'язання із працевлаштування звільненого співробітника [13, с. 69]. По-друге, значна «економічна міць» профспілок, що робить процес звільнення менш масштабним і більш обережним у порівнянні з США. Тому характерною рисою європейських злиттів і поглинань є підвищена увага до проблем працевлаштування персоналу, систем оплати праці та пенсійного забезпечення, адаптації співробітників до структурних змін. У Європі частіше зустрічаються злиття, метою яких є підвищення ефективності банків при збереженні всіх робочих місць, незважаючи на наявність у зливаються банків дублюються відділень. Таким чином, злиття європейських банків рідше є носіями синергетичного ефекту, ніж банківські злиття у США.

Взагалі європейська модель банківських злиттів стосується типу ринкової економіки з досить високим ступенем державного регулювання і до системи цінностей, орієнтованих на підтримку макроекономічної стабільності і на високий рівень соціального захисту [14, с. 26]. Такий тип отримав назву «консультаційної економіки», оскільки економічні цілі в ній формуються відповідно до традиції соціального компромісу і базових принципів гармонії інтересів.

До числа найбільш декларованих цілей діяльності європейських компаній і банків належать такі, як задоволення потреб клієнтів, здійснення діяльності з ураху-

ванням інтересів акціонерів, висока якість обслуговування клієнта, підтримка іміджу універсального банку і т. д.

Можливість фінансування реального сектору за рахунок ринків капіталу (або формування фінансової системи із ключовою роллю ринків капіталу) зумовила в США, Японії і країнах ЄС паралельний розвиток ринку цінних паперів і банківської системи, а також орієнтацію комерційних банків на роздрібний банківський бізнес, тобто на обслуговування дрібних і середніх клієнтів [15, с. 150]. Фінансова система, в якій ринок цінних паперів відіграє ключову роль у фінансуванні компаній, впливає на цільові установки економічних суб'єктів, пов'язуючи їх з індикаторами фондового ринку (орієнтація компаній на ринкову капіталізацію, показник прибутку на акцію). Високий ступінь розвитку ринку цінних паперів також зумовлює значні можливості фінансування угод злиттів і поглинань.

Найчастіше великі банки вважають за краще будувати регіональну мережу з нуля, оскільки приєднання дрібних «побратимів» загрожує побічними ефектами на зразок проблемних кредитів. Інша причина непопулярності злиття криється у площині психології – для власників недокапіталізований але «кишеньковий» банк краще участі у капіталі більшого і конкурентоспроможного установи [16, с. 18]. Таке ставлення зумовлене, серед іншого, особливостями радянського і пострадянського корпоративного управління. Позначається також нерозвиненість фондового ринку України, відсутність твердих гарантій для інвесторів, наважуються на операції по злиттю, наявність безлічі ризиків, які можуть вплинути на оборотність угод.

Висновки і пропозиції. Як показує досвід більшості країн, розміри банку самі по собі є гарантією його надійності. Підтримувати порядок і стабільність на фінансових ринках здатні тільки великі банківські установи. Мотиви для об'єднання однакові – це консолідація капіталів, економія операційних витрат, можливість виконання постійно посилюються нормативів Національного банку України.

Аналіз зарубіжного досвіду показує, що наявність ринку корпоративного

контролю, а також активність, напрямки та моделі злиттів і поглинань залежать від сукупності взаємопов'язаних економічних і позаекономічних чинників – умов, за яких здійснюється діяльність економічних суб'єктів, у т. ч.: 1) типу фінансової системи (ключовими елементами якої є переважаючий тип корпоративного управління, основне джерело фінансування реального сектора й основна сфера діяльності банків); 2) базових принципів системи соціально-економічних відносин (гармонія інтересів, консенсус, конкуренція), що впливають на цільові установки та способи поведінки економічних суб'єктів; 3) пріоритетів державного регулювання в економіці; 4) структури власності у банківській галузі. Ці ж умови визначають модель банківських злиттів і то, наскільки злиття і поглинання сприяють вирішенню актуальних для банківської системи тієї чи іншої країни завдань.

Список використаної літератури:

1. Богдан Т.П. Глобальна фінансова криза та виклики для економічної політики в посткризовий період. *Фінанси України*. 2010. № 6. С. 3–14.
2. Івченко К.А. Шляхи вдосконалення банківського законодавства України. *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип. 49. С. 237–245.
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/index> (дата звернення 25.11.2020).
4. Черкашина К. Банківський холдинг: переваги та недоліки для банківського сектора України. *Вісник Національного банку України*. 2009. № 1. С. 42–45.
5. Кікена Т. Вплив окремих елементів кредитного механізму на розгортання фінансовоекономічної кризи в Україні. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. Вип. 19. С. 275–279.
6. Коваленко М.М. Сутність і складові механізму державного регулювання банківського сектора економіки. *Теорія та практика державного управління*. 2011. № 2 (33). С. 54–61.
7. Бортніков Г.П. Довгострокове рефінансування банків в умовах кризи. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2015. № 6. С. 73–78.
8. Майовець Є. Розвиток фінансових ринків як передумова економічного зростання в Україні. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. Вип. 19. С. 88–91.
9. Коваленко В.В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення : колективна монографія. Суми, 2010. 153 с.
10. Любич О.О. Сигнали раннього попередження банківських криз. *Фінанси України*. 2015. № 7. С. 24–38.
11. Примостка Л.О. Банківська система України: основні тенденції розвитку. *Фінанси, облік і аудит*. 2009. Вип. 13. С. 104–114.
12. Черкашина К. Банківський холдинг: переваги та недоліки для банківського сектора України. *Вісник НБУ*. 2009. № 1. С. 42–45.
13. Боднар І.Р. Наслідки фінансової глобалізації для України. *Фінанси України*. 2009. № 8. С. 68–75.
14. Бас М.А. Антикризове управління банківськими установами: теоретичний аспект. *Економіка. Фінанси. Право*. 2010. № 5. С. 25–27.
15. Перехрест Л.М. Теоретичні підходи до антикризового правління банком в умовах фінансової нестабільності. *Сталий розвиток економіки*. С. 149–154.
16. Лобозинська С.М. Шляхи вдосконалення державного регулювання ліквідності банківської системи України. *Банківська справа*. 2011. № 3. С. 11–20.

Tseluiko O. Mechanisms of state regulation of market capitalization of the banking system

It is determined that the current role of mergers / acquisitions in the implementation of certain strategies of a modern commercial bank is presented by us in the following scheme. It also characterizes the complex of relationships that arise when the bank seeks to increase the value of share capital, as well as the relationship between the main strategic directions of development of banks, implemented through mergers / acquisitions. Strategic aspects are usually key to making management decisions about mergers and acquisitions. Among the latter, five key categories for mergers and acquisitions were identified: financial performance, corporate culture compatibility, product line compatibility and market presence structure, compatibility of information and management systems, aspects of government regulation. It is noted that for Ukraine, which is integrating into the international community, the formation of a stable banking system is becoming a priority.

One of the main mechanisms for ensuring the security of the banking system of Ukraine at the present stage of integration into the world economy is the concentration of bank capital through mergers and acquisitions. This mechanism in the banking sector have their own specifics, which distinguishes them, for example, from mergers and acquisitions. First of all, it should be noted that in the banking sector there are no vertical associations typical of the manufacturing sector. This is understandable, because vertical mergers are associations of companies in different industries related to the technological process of production of the finished product, ie the expansion of the buyer company to its activities or at the previous production stage, to raw materials, or subsequent - to the final consumer. The most common vertical mergers are found in the mining, metallurgical, and machine-building industries. If we compare the Ukrainian and Western markets of bank mergers and acquisitions, we can conclude that the forms and methods of mergers in Western countries are much more diverse. This is largely due to the fact that in Ukraine the process of intensification of such processes lasts a relatively short period. In addition, despite the positive trends in the development of the banking sector, there are still many obstacles to increasing the level of capitalization of the banking system of Ukraine through mergers and acquisitions.

Key words: *mechanisms, government regulation, strategy, management decisions, international community, bank capital.*